

•) Казначейство гварді у № 142.

СТАЛЁВЫ ВАРТАУНІК ЗАВАЁУ КАСТРЫЧНІКА.

1917--Шчырае комсамольскае прывітаньне ДПУ--1927 г.

Няхай живе

ВЧК—ДПУ! Пяць гадоў назад

(Успаміны старога чырвонага пагранічніка).

Ні ў казарме, ні ў хаце...

Лічыліся тады «казарманыя ўмовы» а гэты казарманы ўмовы былі ў сапраўдныя?

Умовы казарманыя, а казармы? Не было. Большасцю пагранічнікі жывілі ў адыльяках, чалавек па 20, а кватэры ў селянскіх хатах. А гэты шчаслівы лічылася, калі хто жыў у селянскім хаце?

Адзін лапаць, другі бот...

Пра суконныя ўбранні ніхто і не марыў. У летні рызаваліся. А ці было і гэтага даволі? Шматлікі старыякі. Другі яшчэ о «грамадзянскай вайны» пісьма мае: уся ў дырах. А ў яго, ды і зусім арыяне ці паўсыйтак.

Боты ня было, баціні і ларцы трымаўся. А як выдаліся? Часам дакна прыр, а часам—підножы.

Што рабіць, калі, напрыклад, ах бацінка падпояс аднава? Скроціць. Дзе? За што? Валі, падавай лапаць на босыя, каб падпояс трымаўся.

Не да чаю, калі есць хочацца.

Елі саўсім дрэнна. Хаба атрымлівалі паўтара фунта. А што да хабы?

Ня хаба—жа адным чалавек есць буззе.

Сухі паек. Страва ў кватэрах марылася. Чай—таксама. Прышоў у партыю—раскладай вогніца, вары чай.

Жыццё было цяжкое, а вучыцца трэба...

Жыццё было вельмі цяжкі: у тэорыі і пракладзе, без дагляду, а заняткі праходзілі. Цвёрдых праграмаў і плану ў нас не было, але заняткі праходзілі. Былі стражаныя выхадкі і калітэжы.

Час тады быў трывожны: было адзінаццаць гадоў, Польшча рознымі спосабамі спрабавала напаахвешваць, прапавала траш на Рыскім дагару (і гэта ў тэорыі год). Трэба было займацца, каб усё сядзе і выконваць так, як вымагалі рабоча-селянскія ўлады.

Вось у якіх умовах даводзілася жыць і ахоўваць мяжу пяць гадоў таму назад. Цяпер умовы зусім другія, і я павянаў.

Новыя таварышы, прачытаўшы гэтыя успаміны, параўнаюць даўношнія ўмовы з сучаснымі і там убачаць:

на колькі мы выраслі за гэтыя гады!

што нашае становішча з году ў год значна палепшылася: мы маем новае, цёплае адзенне, маем добрыя харчовыя жывёны ўмовах, цёплыя старонкі; у нас ёсць газеты, інііі, чырвоныя кутні, бібліятэкі, чытальні...

Стары Пагранічнік.

Т. ПІЛЕР
Старшыня ДПУ БССР.

Т. ТРЫЛІСЕР
Нам. старш. ДПУ БССР.

Т. МЕНЖЫНСКІ
Старшыня ДПУ БССР.

Т. ЯГОДА
Нам. старш. ДПУ БССР.

Т. ЗАЛІН
Нам. старш. ДПУ БССР.

Пролетарскаму вяртаўніку.

Дзесяць год ДПУ—ВЧК зьяўляюцца гадзімі цяжкай і упартай работы па абароне дыктатуры пролетарыяту і магчымага сацыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне. Дзякуючы самаадданай рабоце атрада камуністаў, працаўнікоў ВЧК—ДПУ, мы перамаглі супраціўленне і саботаж буржуазіі і звышчылі не арганізаваныя цэнтры. Дзякуючы самаадданай рабоце гэтага атрада камуністаў, мы стварылі ўмовы для творчай работы пролетарыяту, для моцнага саюзу яго з шырокімі масамі сярэдняга і бедняцкага селянства. Таму дзесяцігоддзі юбілей ДПУ зьяўляецца святкам усяе рабоча-селянскай і шырокіх мас селянства, арганізаваных вакол рабоча-селянскага сацыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

ВЧК узнікла ў тым дні, калі расейская буржуазія пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі падняла галаву для арганізацыі паўстання супраць дыктатуры пролетарыяту, калі буржуазія інтэлігенцыя аддзялялася працаўніцтва з савецкай уладай і арганізавала саботаж савецкага ўраду. ВЧК узнікла ў тым дні, калі савецкі ўрад пачаў быў абласці першую і самую моцную партыю буржуазіі—партыю дактару па-за законам. Дзякуючы рабоце ДПУ, куды былі выкінуты ў краіну на Дня, на Кубань, у Сібір. Класа супраць класа стала ў грамадзянскай вайне. Буржуазія супраць пролетарыяту стала адкрытым ваявым фронтам. Пролетарыят напружанаю ўсіх сваіх сіл казачкова і безваротна перамог у грамадзянскай вайне буржуазію.

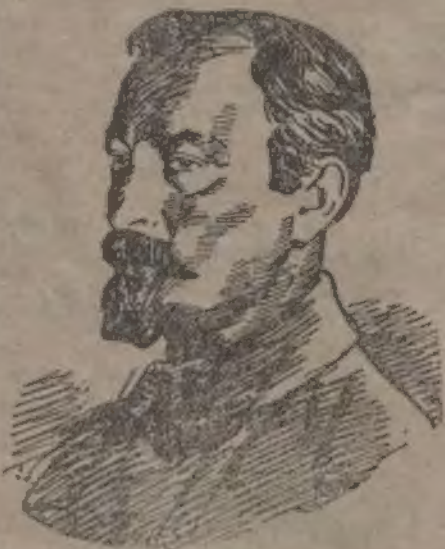
У змучанай, голоднай і халаднай краіне буржуазія ў гадзі грамадзянскай вайны знаходзіла асяродкі рэштак кудраў афіцэрства, буржуазнай інтэлігенцыі, памешчыкаў і капіталаў. ВЧК—ДПУ—ушлі і пачы рабочае класам, — пачына была ўзяць на ўвагу ўсе гэтыя контр-рэвалюцыйныя сілы для таго, каб разбурыць іх, каб задушыць гэту гадзіну, якая абдымае павольна і маласильнаю масам. ДПУ—ВЧК гэту задачу выканала з гонарам.

Ва ўмовах новага гаспадарчага будаўніцтва буржуазія спрабавала шляхам эканомічнага шпіянажу, падрыўнага будаўніцтва работ, казачкова і спекуляцыйна пераходзіць нам будаваць новае грамадства. ДПУ пачына была ўзяць на сабе гэту вельмі важную і адказную задачу сацыялістычнага будаўніцтва нашае краіны—задачу барацьбы з гэтымі звышчылі—для таго, каб пакончыць з асяродкам нашай і замежнай буржуазіі. Яна в гонарам выканала гэту задачу.

Ва ўмовах капіталістычнага абаружэння ДПУ пачына была ўзяць на сябе задачу абароны нашай краіны ад замежнага шпіянажу, бандызму, які арганізаваны ў загірніцы. Яна распавяла і ўсімі афіцэра-кулацкімі бандамі, звышчылі іх у корні.

Гэту работу ДПУ магла выканаць толькі пры поўным і ўсямерным падтрыманні ўсёе рабочае класам, пры тым

умове, калі кожны рабочы, тым больш, кожны член партыі, лічыў сваім абавязкам, сваім гонарам, быць супрацоўнікам і папалчнікам ДПУ—ВЧК. Гэту работу ВЧК—ДПУ магла выканаць толькі пры тых умовах, што па чале яе ставілі лепшыя з лепшых, — самы лепшы, самы баявы, самы адданы атрад камуністаў, які не баяўся самахаварвання для справы пролетарскае дыктатуры, для справы сацыялістычнага будаўніцтва. Гэту работу ДПУ магла выканаць толькі пры адной умове: пры умове, калі яна зьяўлялася ва ўсёй сваёй рабоце з самымі шырокімі масамі рабоча-селянскай і селянства.

Т. ДЗЯРЖЫНСКІ.

Робачы клас адпаведным чынам аддана работу свайму ДПУ, свайму ВЧК. Яна акружала працаўнікоў ДПУ атмасфераю поўнага давер'я і поўнага дапамогі, яна гэта будзе рабіць і надалей.

Мы ўсё яшчэ знаходзімся ў капіталістычным абаружэнні, мы ўсё яшчэ знаходзімся перад небяспечнаю вайной, усё яшчэ буржуазія знаходзіць асяродкі ў нашай краіне для барацьбы супраць пролетарыяту і супраць сацыялістычнай рэвалюцыі. ДПУ пачына і надалей знаходзіцца на баявой варце для барацьбы з усімі процісамі буржуазіі. Толькі калі капіталістычны асяродкі класам у нашай краіне, калі будзе дасягнута поўная і канчатковая перамога сацыялізму, працаўнікі ДПУ змогуць перайсці да мірнае творчае працы.

Робачы клас усё яшчэ павінен быць навагатовым.

Робачы клас усё яшчэ павінен трываць меч у сваіх руках для абароны свайго кастрычніцкага валаў.

Робачы клас усё яшчэ павінен мець свае ачы і вушы ўсюды, дзе яшчэ знаходзіцца рэшткі буржуазіі, усюды, дзе яшчэ нешавіцка-асераўска дмагогія можа знайсці сабе асяродкі для свайго будаўніцтва.

ДПУ—гэта пачы і вушы рабочае класам.

ДПУ—гэта асяродкі арганізацыі дыктатуры пролетарыяту.

ДПУ—абаронца ўсіх прыгнечаных.

ДПУ—перадачы барацьбы за сацыялізм у нашай краіне!

В. Кірынін.

Памяці загінуўшых таварышоў.

Ужо ў першыя месцы існавання ВЧК контр-рэвалюцыя выражае з чэкістскіх шэрагаў нямала ахвэр. Забыты асяродкі т ўрмцы, старшыня Петраградскай Надзвычайнай Камісіі, член ЦК бальшавіцкае партыі, адзін з арганізатараў Кастрычніцкага паўстання. Таварыш меў у мінулым звыш 20 год рэвалюцыйнае працы.

Здрадніцка забіты т.т. Цыгеля, Кроукайт, шмат камісараў і чырвонаармейцаў курсу войск ВЧК. Крыху вальней загінуў член Пензенскай Губернскай Надзвычайнай Камісіі т. Ягораў, аднаго з бальшавіцка-і 9 Рузаўска т. Пушкіна.

Усёго блізка паўтара гадзі таму назад пахінуў нас, агару на баявой варце т. Дзержынскі, аднаго з чэкістскіх вайсковых праўдз і кіраўнік, паміць аб ім жыць у кожнага чэкіста, у кожнага рабочага, у кожнага працаўніка. Цяжкая, незалежная отрата.

Улетку 1927 г., у дзень забойства т. Войжыка, загінуў таварыш ахвэрна бальшавіцка-ага замаху адзін з кіраўнікоў АДПУ БССР т. Аляксін, стары партыёц, стары чэкіст, які з 1919 г. быў у Пярэдняй Беларусі ў арганізацыі АДПУ, член ЦВК Беларусі і кандыдат у ЦК партыі Беларусі.

У 1928 г. АДПУ, у выніку катастрофы, траціць аднаго з сваіх лепшых працаўнікоў—старшыню Захадняскага ЧК т. Магілеўскага. Аднаго з таварышоў т. Атарбашаў.

Немагчыма вылічыць усё таварыш, якія мелі за гэтыя гады органы ВЧК—ДПУ.

Падымаючы некалькі прыкладаў: у 1919 г., у часе арганізацыі паўстання, аднаго забіты старшыня Гомельскага Губернска т. Ланге.

У Чкаўнінскі ў маі 1918 г., аднаго з асяродкіх казакі член Губчэка.

У 1920 г., у барацьбе з белалазкамі, пад Айдай геройскі загінуў начальнік асобнага аддзела 3 арміі т. Дукельскі.

У 1921 г. загінуў на баявой варце старшыня Пярэдняскага ЧК т. Рабачына.

У 1920 г. забіты бандытамі операцыйна-працаўнікі Тамбоўскага Губчэка т. т.

Хапоў, Іваню і Гаруноў.

У 1920 г. аднаго з асяродкіх бандоў Махана працаўнік Марозўскага ЧК т. Лашчынна.

У 1925 г. загінуў у барацьбе з шпіёнамі і контрабандыстамі т. Балтаногав, працаўнік пагран. войск АДПУ.

Т. МАГІЛЕЎСКІ.

У 1927 г., пры перастралцы з фініскімі шпіёнамі-перабітцамі, загінуў супрацоўнік пагран-загароды т. Фадееў.

Усё гэтыя ахвэры ня былі дарэмынш. Органы ВЧК—ДПУ выканалі свае заданні, справіліся з унутраным контр-рэвалюцыяй. Гэтыя ахвэры не паслабілі «пагражальнага» мяча рэвалюцыі—ВЧК—ДПУ, не паслабілі чэкістскіх шэрагаў, а наадварот, ішчы шыльней арганізавалі іх, загартавалі для новых боёў з контр-рэвалюцыяй.

Зараз, у гадзіну 10-цігоддзя ВЧК—ДПУ, успамінаючы пахінуўшых нас і загінуўшых таварышоў, працаўнікоў АДПУ, будзем вучыцца на іх прыкладзе, як змагацца з контр-рэвалюцыяй, як выконваць свой абавязак чэкіста.

БАРАЦЬБА З КОНТР-РЭВАЛЮЦЫЯЙ У БЕЛАРУСІ.

(З успамінаў).

1921 год. Вайна з Польшчай офіцыйна скончылася, але адбылася барацьба на ліквідцыі т. эа. арміяў Баляхоўска, Савінава, Перамыкіна. На сцягналася барацьба з «Залатым Дубам» і з «Народнымі саюзам абароны бацькаўшчыны і воля» на чале з Савінавым, які знаходзіўся ў Польшчы і прадаваў на даручэнні 2-га аддзела польскага генеральнага штабу, перадаючы сакрэтныя дакументы аб нашай Рабоча-Селянскай Чырвонай арміі. Адбылася барацьба і з іншымі антысавецкімі групамі, бандамі і г. д.

У 10-ыя ўгоды ВЧК—ДПУ мімаволі ўспамінаецца тая цяжкая праца, якая прышлася на долю ДПУ па знішчэнні ўсёй гэтай погані. Мне прыходзіла на памяць чэрвень месца 1921 году, калі валакоўнік Паўлоўскі, які належаўся камандуючым Заходнім Вокругам жеркаваага саўкаўскага ўраду, учыніў падзел на безбароннае мястэчка Пухавічы, быўшага Ігуменскага павяту. Яўрэйскае жыдарства мястэчка было разграблена; была накладзена контрыбуцыя; учыніліся расстрэлы перад вачыма жыдарства ці ў чым верінаватых юнакоў-вучыў толькі за тое, што яны аўра; браліся заложнікі.

На месца ўчынку прыляжэюць супрацоўнікі ЧК. З атрадам выступае быўшы павятовай засяны камісар Жылініскі Міхась, які, як пазней выявілася, прадаваў на боку бандытаў. Атрад пад яго кіраваннем «вагітуй» ўлада дзейнічае, што ніякіх вынікаў ад спаткання з бандытамі не дае. Заложнікі бандытамі ўтасам дзень расстрэліваюць. Так дзяснеца некалькі тыдзень, пакуль кіраўніцтва па операцыі цалкам не пераходзіць да

ЧК—ДПУ. Выпрашаюцца пытаньне аб арышце Жылініскага, але формальнасьці прымушаюць адказаць арышт на дзень, а ў гэты час Жылініскі в бандою і «галюнакамандуючым Заходнім Вокругам Вокругам» у Польшчу. Праз 3 тыдні яны ішоў вяртаюцца з азіякаю бандою і адовамі, падрукаванымі ў Варшаве, да «падманутых камуністаў». На трэці-чацьверты дзень банды была разбіта, а рэшткі яе, винушы ўсё кітарту і ўсё свае запасы, дзель выбравіся навад у Польшчу. Матар'ялам, адабыты ДПУ, былі пагнутыкі валажкі, што вай урад паслаае поту суседняй дзяржавы і патрабуе высылкі контр-рэвалюцыянераў і спынення афіцыйнай дапамогі іх.

І вось афіцыйна Савінаў і іншыя з Польшчы высылваюцца, а неафіцыйна, пры аднавацы аднавадзай конспірацыі, адбылася дадэй тая самая праца. Праз рузі арганізацыі ДПУ праходзіць на чаро валакоўнік Арлоў, горой койданаўскага наскоку на выканком, быўшы камісар Жылініскі, а ватым Савінаў, «галюнакамандуючым Заходнім Вокругам» Паўлоўскі і шмат іншых асоб, якія спрабавалі высудзіцца перад 2-м аддзелам суседняй дзяржавы.

«Я ведаў, куды іх, а нават першы раз не хацеў выходзіць, — заўвага на судзе ў апошняе слова Жылініскі, — але яны прымуцілі першы раз выйсці з бандою таксама, як прымуцілі пісаць прокламцыю, ісці навад з бандою і дадэй Іваню праводзіць яшчэ-ж брудную працу»...

Чым-жа ЧК—ДПУ разбівала гэтыя погані? У чым яе магутнасць?

Калі ўспамінаюць барацьбу з контр-рэвалюцыяй, дык німаволі прыходзіць на памяць такія факты: малада 18-ці-гадовай хлапчук заўважана ў заручках павясковаму апраўтага чалавек, які расшавэсца дзялянка за вачору і расшавэсца пра казармы артылерыскага палка. Хлапчук дагаварыўся, у чым справа, і вядзе гэтага чалавек замест казармы ў камандатуру ДПУ.

Вось прыехаў брат да брата з суседняй дзяржавы і праз некалькі дзён пачынае вербаваль ішо для працы на карысць той дзяржавы, адкуль яны прыехаў. Брат вядзе брата ў ДПУ і просіць разабрацца ў гэтай справе. Заўважыўшы, што думаў, што яго брат прыехаў сумленна жыць у СССР, а на справе аказаўся шпіёнам.

Робачы прыходзіць у ДПУ і апраўдае, што ён вельмі разоў за кроўм вавіў у суседнюю дзяржаву ад чалавечка чалавек неастаналіх ітэацы, і аддае сабе ў рукі пролетарскае праваўладдзя.

Савіна пагранічнай паласы ацячэюць азначную дапамогу. Яны загартавалі «гасцёў» з суседняй дзяржавы па ўсіх ваявым правілах, і скарэа ў руках замест віноўні, прымушаючы жонку рабіць вобыск, каб заброўны вораг ня мог страляць. Савіна паводзіліць аб перабітцамі і бандытамі і баруць уладх у боілах і бандытамі бяз піякае зброі, які быў вынадае скіста ў Савінаскай губэрні і Паліцкай акрузе.

Дык вось адкуль барэцца моц ЧК—ДПУ, акую так павядаўца бальшавіцкай. Гэта моц у падтрыманні АДПУ з боку шырокіх працоўных мас, якія любяць і шануюць свай бачны орган.

Я. І. Гродзкі

Прывітаньне ад ЦК ЛКСМБ.

Дзесяць год ЧК—ДПУ. 10 год упартай цяжкай барацьбы з контр-рэвалюцыяй, барацьбы, накіраванай на стварэнне нормальных умоў рабоча-селянска будаваць сацыялізм.

Перамога за чэкістамі! Комсамол з сваіх шэрагаў уліў у сталыныя калёны чэкістаў нямаля лепшых сваіх прадстаўнікоў.

Мы гардзімся гэтым!

Комсамол і рабочая моладзь у 10-цігоддзях ВЧК—ДПУ шле рэвалюцыйнае прывітаньне чэкістам рэвалюцыянерам.

Няхай жыць ВЧК—ДПУ—нараючы меч пролетарскай рэвалюцыі! Сакратар ЦК ЛКСМБ А. Бараньнік.

У калядныя дні арганізуйце ў хаце-чыталні добрую антырэлігійную гутарку ці навуковую лекцыю. Справу трэба наладзіць так, каб тая частка моладзі, якая яшчэ хістаецца ў набажэнстве, пасля каляд канчаткова зразумела ўвесь дурман і хлусню рэлігіі.

вань-! абадний сваім цемным прыказанам?

редакторы: (А. Бараньнінаў
(А. Курцік
-ая дзіржаўная друкарня.